

Det er givet, at bogens største værdi for en historiker ikke så meget er dens konkrete oplysninger som dens bidrag til karakteristik af en epoke og af en mand. Læst på denne måde er den af betydelig interesse. Det er desuden en bog, der aftvinger respekt for sin forfatter.

H. P. Clausen.

Niels Jørgen Haagerup: De forenede Nationer og Danmarks sikkerhed. (Universitetsforlaget i Århus, 1956). 168 s.

Bogen er den første publikation fra »Institut for presseforskning og samtidshistorie«, der er knyttet til Journalistkursus ved Århus Universitet. Bogen er en veldokumenteret og fængslende oversigt over dansk udenrigspolitisk debat i tiåret fra befrielsen til 50'ernes midte. Bogens metode kunne nok give anledning til flere kommentarer, men da forfatteren selv tilsyneladende har valgt at stræbe mod blot at dokumentere standpunkterne i de enkelte situationer og til de enkelte begivenheder, falder det mindre naturligt at påpege sådanne forhold som f. eks. den manglende afvejning af forskellige synspunkters udbredelse og betydning eller afståelsen fra forsøg på en gruppering af debatindlæggene efter hovedsynspunkter.

Forfatteren har gennemgået en stor del af pressen (udvalgt efter hvilke retningslinier?) og rigsdagsforhandlingerne. De forskellige udtalelser, der foreligger, refereres og kædes sammen i en fremstilling, der på udmærket måde lader læseren følge debattens gang. Trods det store stof, der er samlet på den ret beskedne plads, virker bogen ikke overlæst, således at det er blevet en bog, der både er læselig og opfylder sin mission: at give en orientering i debattens kildesteder som grundlag for videre arbejde med emnet.

Vagn Dybdahl.

Gunnar Olsen m. fl.: De danske stræder og Øresundstolden. (Munksgaard, 1958). 80 s.

»Marinehistorisk Selskab« har fejret hundredåret for Øresundstoldens ophævelse ved at udgive dette lille populære skrift, der har ikke mindre end fire forfattere. Arkivar, dr. phil. Gunnar Olsen begynder med på 25 sider at give en god og solid oversigt over »De danske stræder og Øresundstolden i historisk belysning«, hvor hovedtemaet er den indflydelse, beliggenheden ved Sundet har haft på dansk historie. Juristen Erik Harremoës giver dernæst et meget kortfattet og meget populært rids af de danske stræders folkeretslige stilling; fuldmægtig Honnens de Lichtenberg skriver dernæst om vagtskibene i Sundet i 19. årh. og kommandørkaptajn R. Steen Steensen kortfattet om spærringen af Bælterne i 1914, desværre uden egentlig inddragen af de engelske og tyske marinestrategiske overvejelser vedrørende Bælterne, som det kunne have været naturligt at tage med i en bog udgivet af et marinehistorisk selskab.

Vagn Dybdahl.

Svend Thomsen, Drude Lange og Irmelin Nordentoft: Københavns bibliografi. Litteratur om København til 1950. I. (Københavns Kommunebiblioteker, 1957). 428 s.

En »altomfattende« Københavnsbibliografi er hermed begyndt at se dagens lys. Den kommer til at omfatte tre bind – hvornår de to sidste kommer, siges der ikke noget om, men man må håbe, at det ikke varer længe; et sådant værk har nemlig været savnet i mangfoldige år, og efter det første bind må man vente sig det bedste af værket som helhed.

Allerede i 1920 udsendte Chr. Heilskov sin »Dansk provinstopografi« (supplement i 1949), der dog indskrænkede sig til at registrere tids-

skriftsartikler. Den er en udvidelse af det topografiske bind i Erichsen og Krarups »Dansk historisk bibliografi«, der da var under udarbejdelse, men først blev udsendt i 1925–27. Siden da har forskellige byer fået specialbibliografier, f. eks. Århus (1941), Viborg (1948), Haderslev (1956), og det har hver gang vist sig, at der var al mulig grund til at udsende disse værker, forskelligt anlagte som de i øvrigt var. For Københavns vedkommende har manglen været iøjnefaldende, Heilskov medtog ikke hovedstaden, og i »Erichsen & Krarup« optager den kun godt en snes sider – springet til den nye bibliografi er da stort, bliver de to næste bind lige så omfattende som det første, bliver det næsten 1500 sider i alt.

Københavns funktion som hovedstad har gjort afgrænsningen til den almindelige Danmarkshistorie ret flydende, og der forekommer flere steder en hel del emner, som måske egentlig ikke hører hjemme i en bibliografi som denne. Dette forhold forringer imidlertid ikke værket og er snarere et forhold mellem udgiver og bogtrykkeromkostningerne end mellem udgiver og benytter.

Mere kompliceret er spørgsmålet, når det gælder værkets fuldstændighed. Det kunne måske nok lykkes at finde mangler (f. eks. årsberetningerne fra Instituttet for historie og samfundsøkonomi i »Økonomi og Politik« og fra Videnskabernes Selskab i »Oversigter«), men sligt anstår sig knapt over for en ellers veludarbejdet bibliografi. Derimod er det et spørgsmål, noget kættersk ganske vist, om det er rimeligt fortsat i sådanne bibliografier at bringe ganske ligegyldige, populære småartikler og småbøger, som end ikke er af en sådan karakter, at man har brug for at henvise til dem i folkebiblioteksarbejdet. Både benyttelse og ikke mindst biblioteker får i fremtiden et stort og nyttesløst arbejde med at skaffe sådanne uvæsentlige

frembringelser til veje. Det er givet, at det for så vidt er lettere at stræbe mod fuldkommenheden, end det er at begynde et sådant sigtningsarbejde, men bibliografiens nytte ville dog sikkert blive større. Gennem dette arbejde ville man også uvilkårligt komme ind på at give flere indholdsnoter, end det nu er tilfældet, og dermed yderligere øge arbejdets værdi.

Mere principiel er også spørgsmålet, om det er rimeligt at bringe de enkelte numre i kronologisk orden efter trykår i stedet for at give også i de enkelte afdelinger en saglig opdeling.

Bibliografiens første del omfatter topografi og historie, naturforhold, kunst, teater, musik, forlystelser, sport, bogvæsen, biblioteker og arkiver samt videnskabelige institutioner (dog ikke universitetets forskningsinstitutter, som vi sikkert får under undervisning, skønt f. eks. rigsdagens bibliotek er anbragt under biblioteker og ikke under rigsdag, Christiansborg eller hvad man vil), pressevæsen, litterære forhold og overtro. I pressevæsenet eller i almindelig historie savner man, hvad andre bybibliografier har, en fortegnelse over udkomne dagblade. De følgende to bind skal bringe henholdsvis kirke- og samfundsliv og næringsliv, sundhedsvæsen m. m. Det sidste bind vil også bringe et emneregister, som nok kan være nødvendigt, ikke fordi systematiseringen er svag, men fordi det trods alt vil kræve en jævnlig benyttelse, inden den enkelte benytter bliver fuldt fortrolig med den.

»Københavns bibliografi« vil blive et fornemt hjælpemiddel for enhver dansk historiker. Alle historisk arbejdende institutioner og ethvert større bibliotek må nødvendigvis anskaffe værket, og mange private vil ikke uden grund følge efter.

Vagn Dybdahl.